

VÝKAZ BEZPEČNOSTI DÍTĚTE

2009

Česká republika

Úrazy jsou v České republice hlavní příčinou smrti dětí a adolescentů ve věkové skupině 0-19 let. V roce 2005 zemřelo v důsledku úrazu 275 dětí a adolescentů této věkové skupiny. Pokud by se míra úrazové úmrtnosti v České republice mohla snížit na úroveň nejbezpečnější země v Evropě – Nizozemí, mohlo by se 130 (47 %) těchto životů zachránit. Výkaz bezpečnosti dítěte byl vypracován v rámci projektu Akčního plánu bezpečnosti dětí, což je evropská iniciativa vedená Evropskou aliancí pro bezpečnost dětí – ECSA (European Child Safety Alliance), jako východisko pro měření pokroku v omezování úrazové úmrtnosti a zdravotního postižení českých dětí a adolescentů a pro stanovení odpovídajících cílů v této oblasti. Výkaz sumarizuje výsledky České republiky s ohledem na úroveň bezpečnosti zajišťovanou u nejmladších a nejzranitelnějších občanů prostřednictvím politiky na národní úrovni. Zakládá se na zkoumání odpovídajících politik doložené správné praxe v České republice, vyvíjených na podporu bezpečnosti dětí a adolescentů až do července 2008, včetně specifických oblastí neúmyslných úrazů (dopravních, domácích a ve volném čase), orgánů které odpovídají za vedení a přijímání opatření a objemu lidských a finančních kapacit k řešení daného problému. Podrobný výčet metod použitých pro účely tohoto hodnocení je uveden v Dodatku 1 na str. 13.

Jak Česká republika přistupuje k bezpečnosti dětí a adolescentů?

Klasifikace výkonu

- Vynikající
- Dobrý
- Uspokojivý
- Špatný
- Nepřijatelný

SKÓRE RŮZNÝCH DRUHŮ ÚRAZŮ (z možných pěti hvězdiček)

Bezpečnost cestujících	3
Bezpečnost při jízdě na mopedu nebo motocyklu	5
Bezpečnost chodců	4
Bezpečnost při jízdě na kole	4.5
Bezpečnost při vodních aktivitách / prevence utonutí	3.5
Prevence pádu	2.5
Prevence popálenin a opařenin	2.5
Prevence otrav	3
Prevence udušení/uškrcení	2
Role vedení v oblasti bezpečnosti dětí	4.5
Infrastruktura bezpečnosti dětí	3
Vytváření kapacit pro oblast bezpečnosti dětí	4

Mezery ve výkonu a požadovaná opatření

ČESKÁ REPUBLIKA odvedla slušný výkon při řešení otázek bezpečnosti dětí a adolescentů v dopravě, včetně cestujících, chodců a cyklistů. Méně pozornosti se již věnovalo úrazům dětí a adolescentů doma, například pádům, utonutí, otravám a udušení. Z uvedených skóre bezpečnosti dětí vyplývá, že více by se mohlo vykonat v oblasti politiky zavádění, realizace a vymáhání, aby se zvýšila bezpečnost dětských cestujících, chodců a cyklistů a zlepšila prevence utonutí, pádů, otrav, popálenin a opařenin a úrazů spojených s udušením/uškrcením. Zde se rýsuje potřeba podpory a financování správné praxe v oblasti prevence úrazů, cestou kombinovaného přístupu ke vzdělávání, technickému zajištění a vymáhání standardů a předpisů, přičemž tento výkaz zdůrazňuje ty oblasti současné politiky České republiky, kde by se mohly prosadit změny.

Česká republika má již vytvořenou určitou infrastrukturu a kapacity, Ministerstvo zdravotnictví si vytvořilo v posledních čtyřech letech silné vedoucí i vliv na vládu k řešení problému bezpečnosti dětí a adolescentů. Nezbytná je ale soustavná pozornost rozvíjení infrastruktury a zavádění strategií s prokázanou účinností tak aby bylo dosaženo potřebné koordinace v rámci Národního akčního plánu prevence dětských úrazů (NAP).

Zejména vedoucí pozice vlády je nezbytná k zajištění vývoje a realizace jí samotnou podporované národní strategie se specifickými záměry v oblasti bezpečnosti dětí, jež zohlední prioritní oblasti a mezery ve výkonu, zajistí finanční zdroje na podporu koordinace, infrastruktury a programování, specifických pro bezpečnost dětí a adolescenty, a zachovávající a dále posilující stávající kapacity a tím zaručující koordinovaný a o vědecké důkazy se opírající přístup k ochraně toho nejcennějšího zdroje, kterým Česká republika disponuje – dětí a adolescentů. Pociťuje se specifická potřeba vytváření kapacit technických odborníků a tvorby sítí k zajištění výměny informací o správné praxi a přenosnosti otázek týkajících se programů prevence dětských úrazů od národních a regionálních iniciativ k předcházením úrazům až po iniciativy místní. Vláda rovněž může v zájmu podpory kultury správné praxe mnohé vykonat tím, že bude tyto strategie správné praxe integrovat do národních programů veřejného zdraví a bezpečnost dětí bude součástí politiky.

Požadovaná opatření:

- Zvyšovat **bezpečnost cestujících** změnou zákona v tom smyslu, aby děti do čtyř let věku seděly na autosedačce zády ke směru jízdy, důsledně uplatňovat současný zákonný požadavek aby děti a dospívající do 13 let seděli v autě na zadních sedadlech
- Zvyšovat **bezpečnost chodců** podporou úsilí o úpravu evropských standardů designu motorových vozidel sledující omezení rizika úrazů dětí a adolescentů (například výše nárazníků, únosná pro děti), vytvořením zákona o důkazním břemenu řidiče při nehodách zahrnujících dětské chodce
- Zvyšování **bezpečnosti při jízdě na kole** vymáháním zákona o přilbách povinných pro všechny věkové skupiny
- Zvyšování **prevence utonutí** zaváděním zákonů požadujících oplocení soukromých bazénů a vyžadujících osobní plovací prostředky/záchranné vesty při pobytu ve vodě (nejenom přítomnost ochranného vybavení, ale i jeho skutečné použití)
- Zvyšování **prevence pádu** zavedením zákona požadujícího změny prostředí, aby se dětem zabránilo v pádu z oken v budovách o více než jednom podlaží
- Zvyšování **prevence popálenin** přijetím a vymáháním nového požadavku na zapalovače cigaret s designem odolným vůči dětem a na používání samozhášecích přísad při výrobě dětských pyžam, a zavedením národního zákona požadujícího u všech typů ohřívačů vody v domácnostech bezpečnou, předem nastavenou teplotu (50 ° C)
- Zvyšování **prevence otrav** rozšířením zákona o používání dětských pojistek na výrobcích domácí chemie o balení léků a zajištěním výchovy nastávajících rodičů a pečovatelů o malé děti o rizicích otrav a jejich předcházení
- Zvyšování prevence **udušení/uškrcení** legalizací zvýšené bezpečnosti cestou zákazu nebo přepracování specifických produktů, jako jsou latexové balóny, šňůry u žaluzií a šňůrky u oděvu

Měření pokroku – Přehled skóre u různých typů úrazu

Politiky na národní úrovni týkající se specifických druhů úrazu, zahrnutých do výkazu, se zakládají na současném nejlepším dokladu a jsou výsledkem diskusí vedených s členy Evropské aliance pro bezpečnost dětí s evropskými experty. Tato opatření se pokládají za markery pokroku v úsilí o podporu prosazování bezpečnosti dětí a adolescentů a prevence úrazů na národní úrovni. Bližší podrobnosti o této použité metodologii jsou uvedeny na str. 13 tohoto výkazu.

Pokud by se v České republice zavedly a vymáhaly všechny politiky na národní úrovni, jež jsou hodnoceny dále, dosáhlo by se dalšího omezení úrazovosti dětí a adolescentů.

Každá z politik byla posuzována podle této stupnice:

- Existuje, je jasně formulována, zavedena a vymáhána (podle vhodnosti) (2 body)
- Existuje, je jasně formulována, avšak realizována nebo vymáhána jenom částečně (1 bod)
- Neexistuje nebo není jasně formulována (0 bodů)

Úrazy dle místa vzniku

Bezpečnost spolucestujících

Národní zákon vyžadující u cestujících u dětí a adolescentů použití odpovídajícího zadržného systému	
Národní zákon, požadující, aby děti do 4 let věku seděly v autosedačkách zády ke směru jízdy	
Národní zákon, požadující, aby děti a adolescenti do 13 let věku seděli vždy na zadním sedadle motorového vozidla	
Národní zákon stanovující postupné získání řidičského oprávnění (průkaz na zkoušku)	
Národní zákon zakazující jízdu dětí na traktorech	
Národní zákon zakazující použití terenních vozidel (tříkolek, čtyřkolek) dětmi	
Národní ministerstvo/vládní odbor pověřené odpovědností za bezpečnost cestujících dětí a adolescentů	
Vládou schválená národní strategie se specifickými záměry a časovým rozvrhem ve vztahu k bezpečnosti cestujících dětí a adolescentů	
Národní program návštěv dětí doma, zahrnující výchovu k bezpečnosti při cestování dětí	
Národní mediální kampaň nejméně jednou za posledních pět let, zaměřená na bezpečnost cestování dětí a adolescentů	
Skóre (z možných pěti hvězdiček)	$[(\text{😊} \times 4) + (\text{😐} \times 3) + (\text{😞} \times 3)] / 20 \times 5 = 3 \text{ stars}$

Bezpečnost při jízdě na mopedu nebo skútru

Národní zákon omezující věkovou hranici k řízení mopedu/skútru (motocyklu s malou kubaturou)	😊
Národní zákon požadující minimální kvalifikaci k řízení mopedu/skútru (například formální zkouška před obdržáním povolení)	😊
Národní zákon omezující věk dětí a adolescentů cestujících na mopedech/skútrech, nebo jejich počet	😊
Národní zákon omezující rychlost na mopedech/skútrech	😊
Národní právo vyžadující, aby řidiči mopedů/skútrů a cestující těmito prostředky povinně používali přilbu	😊
Národní ministerstvo/vládní odbor, pověřené odpovědností za bezpečnost dětí a adolescentů při jízdě na mopedu nebo skútru	😊
Vládou schválená národní strategie se specifickými záměry a časovým rozvrhem ve vztahu k bezpečnosti cestujících dětí a adolescentů na mopedech a skútrech	😊
Národní mediální kampaň nejméně jednou za posledních pět let, zaměřená na bezpečnost dětí a adolescentů při jízdě na mopedu nebo skútru.	😊

Skóre (z možných pěti hvězdiček)

[(😊 x 8)]/16 x 5 = 5 stars

Bezpečnost chodců

Národní zákon vyžadující omezení rychlosti v rezidenčních oblastech (například školy a hřiště)	😊
Národní zákon, který předpokládá odpovědnost řidiče při nehodě, jejíž obětí je dítě v roli chodce (například důkazní břemeno spočívá na řidiči)	😐
Národní politika vytvářející pobídky na podporu přepracování konstrukce vozidla a sledující omezení rizika úrazu (například výše nárazníku vhodná pro chodce)	😞
Národní ministerstvo/vládní odbor, pověřené odpovědností za bezpečnost dětí a adolescentů v roli chodců	😊
Vládou schválená národní strategie prevence úrazů, se specifickými záměry a rozvrhem, týkající bezpečnosti dětí a adolescentů v roli chodců	😊

Národní mediální kampaň nejméně jednou za posledních pět let, zaměřená na bezpečnost dětí a adolescentů v roli chodců

Skóre (z možných pěti hvězdiček)

$[(\text{😊} \times 4) + (\text{😐} \times 1) + (\text{😞} \times 1)]/12 \times 5 = 4 \text{ stars}$

Bezpečnost při jízdě na kole

Národní zákon vyžadující používání přilby při jízdě na kole

Národní ministerstvo/ vládní odbor, pověřené odpovědností za bezpečnost dětí a adolescentů při jízdě na kole

Vládou schválená národní strategie prevence úrazů, se specifickými záměry a rozvrhem, týkající bezpečnosti dětí a adolescentů při jízdě na kole

Národní mediální kampaň nejméně jednou za posledních pět let, zaměřená na bezpečnost dětí a adolescentů při jízdě na kole

Skóre (z možných pěti hvězdiček)

$[(\text{😊} \times 3) + (\text{😐} \times 1)]/8 \times 5 = 4.5 \text{ stars}$

Bezpečnost při vodních aktivitách / prevence utonutí

Národní zákon požadující oplocení veřejných bazénů

Národní zákon vyžadující oplocení soukromých bazénů (domácí bazény a bazény spojené s bydlíštěm nebo sídlem)

Národní zákon vyžadující pravidelnou národní recertifikaci plavčků

Národní zákon stanovující minimální počet plavčků požadovaný na plážích a ostatních místech specificky určených pro vodní aktivity ve volném čase

Národní zákon stanovující minimální počet plavčků u veřejných bazénů

Národní standard pro veřejné plavecké bazény, kterým se přikazuje značení hloubky vody, značení hran schodů kontrastními barvami, přítomnost bezpečnostního vybavení přímo na místě, kryty sacích výpustí a chemické standardy

Národní standard pro znaky a symboly, týkající se bezpečnosti při pobytu ve vodě (například znaky upozorňující na zákaz potápění, červená vlajka ,nevstupovat do vody' atd.)

Národní politika upravující bezpečnost při pobytu ve vodě pro plánování aktivit volného času a rekreačních aktivit na úrovni komunity (například minimální úroveň dohledu, školení nebo bezpečnostní vybavení atd.)

Politika výchovy k bezpečnosti ve vodě, včetně lekcí plavání jako povinné součásti učebních osnov

Národní zákon vyžadující povinné používání osobního plovacího prostředku/záchrané vesty při pobytu na

vodě (např. jízda na člunu, plachtění atd.)	
Národní ministerstvo/vládní odbor, pověřené odpovědností za bezpečnost dětí a adolescentů ve vodě	
Vládou schválená národní strategie prevence úrazů, se specifickými záměry a rozvrhem, týkající se bezpečnosti dětí a adolescentů ve vodě	
Národní program návštěv dětí doma, které zahrnují výchovu dítěte sledující bezpečnost ve vodě	
Národní mediální kampaň nejméně jednou za posledních pět let, zaměřená na bezpečnost dětí a adolescentů ve vodě	
Skóre (z možných pěti hvězdiček)	$[(\text{😊} \times 9) + (\text{😐} \times 1) + (\text{😞} \times 4)]/28 \times 5 = 3.5 \text{ stars}$

Prevence pádů

Národní bezpečnostní standard pro vybavení hřišť	
Národní zákon zakazující marketing a prodej dětských chodítek	
Národní zákon požadující změny v prostředí, aby se dětem zabránilo v pádu z oken vícepodlažních/víceúrovňových budov (například mříže nebo zámky v oknech)	
Národní standardy pro veřejné a soukromé budovy zajišťujících bezpečnost zábradlí a balkonů	
Národní ministerstvo/vládní odbor, pověřené odpovědností za prevenci pádů u dětí a adolescentů	
Vládou schválená národní strategie prevence úrazů, se specifickými záměry a rozvrhem, týkající se prevence pádu u dětí a adolescentů	
Národní program návštěv dětí doma, které zahrnují výchovu dítěte sledující prevenci pádu u dětí	
Národní mediální kampaň nejméně jednou za posledních pět let, zaměřená na prevenci pádu u dětí a adolescentů	
Skóre (z možných pěti hvězdiček)	$[(\text{😊} \times 4) + (\text{😞} \times 4)]/16 \times 5 = 2.5 \text{ stars}$

Prevence otrav

Národní zákon požadující balení léčiv odolné vůči dětem	
Národní zákon požadující takové balení čisticích prostředků v domácnosti, které je odolné vůči dětem	
Zřízení a podpora národního toxikologického informačního centra	
Národní ministerstvo/vládní odbor, pověřené odpovědností za prevenci otrav u dětí a adolescentů	
Vládou schválená národní strategie prevence úrazů, se specifickými záměry a rozvrhem, týkající se prevence otrav u dětí a adolescentů	
Národní program návštěv dětí doma, které zahrnují výchovu dítěte sledující prevenci otrav u dětí	
Národní mediální kampaň nejméně jednou za posledních pět let, zaměřená na prevenci otrav u dětí a adolescentů	

adolescentů	
Skóre (z možných pěti hvězdiček)	$[(\text{😊} \times 4) + (\text{😞} \times 3)]/14 \times 5 = 3 \text{ stars}$

Prevence popálenin a opaření

Národní zákon požadující u všech typů ohřivačů vody bezpečnou, předem nastavenou teplotu (50 ° C) nebo stavební normu stanovující jako maximální teplotu 50°C pro vodovodní vodu v domácnostech	😞
Stavební předpisy požadující funkční detektory kouře ve všech soukromých obydlích	😐
Stavební předpisy požadující funkční detektory kouře ve všech veřejných budovách (například nemocnice, školy a zařízení denní péče)	😊
Národní předpis požadující prodej pouze cigaret se samozhášecím efektem (snižují nebezpečí požáru při styku s hořlavými materiály).	😞
Národní předpis požadující prodej pouze zapalovačů cigaret, které mají dětskou pojistku	😞?
Národní zákon požadující používání samozhášecích materiálů při výrobě dětských pyžam	😞
Národní zákon kontrolující prodej zábavní pyrotechniky	😊
Národní ministerstvo/vládní odbor, pověřené odpovědností za prevenci popálenin/opaření u dětí a adolescentů	😊
Vládou schválená národní strategie prevence úrazů, se specifickými záměry a rozvrhem, týkající se prevence popálenin/opaření u dětí a adolescentů	😊
Národní program návštěv dětí doma, které zahrnují výchovu dítěte sledující prevenci popálenin/opaření u dětí	😞
Národní mediální kampaň nejméně jednou za posledních pět let, zaměřená na prevenci popálenin/opaření u dětí a adolescentů	😊
Skóre (z možných pěti hvězdiček)	$[(\text{😊} \times 5) + (\text{😐} \times 1) + (\text{😞} \times 5)]/22 \times 5 = 2.5 \text{ stars}$

Prevence udušení/uškrcení

Národní zákon umožňující omezení nebo zrušení nebezpečných produktů	😐
Národní zákon, požadující, aby na výrobcích (například na hračkách) byly umístěny štítky s odpovídající výstrahou k předcházení možnosti udušení, zadušení nebo uškrcení	😊
Národní zákon, který zruší výrobu a prodej latexových balónů	😞

Národní zákon zakazující používání nejedlých materiálů v potravinových výrobcích	
Národní zákon upravující design a prodej šňůr k žaluziím	
Národní norma upravující bezpečný design dětských postýlek	
Národní zákon zakazující používání šňůrek v dětském oblečení	
Národní ministerstvo/vládní odbor, pověřené odpovědností za prevenci udušení/uškrcení u dětí a adolescentů	
Vládou schválená národní strategie prevence úrazů, se specifickými záměry a rozvrhem, týkající se prevence udušení/uškrcení u dětí a adolescentů	
Národní program návštěv dětí doma, které zahrnují výchovu dítěte sledující prevenci udušení/uškrcení u dětí	
Národní mediální kampaň nejméně jednou za posledních pět let, zaměřená na prevenci udušení/uškrcení u dětí a adolescentů	

Skóre (z možných pěti hvězdiček)

$[(\text{😊} \times 4) + (\text{😐} \times 1) + (\text{😞} \times 6)] / 22 \times 5 = 2 \text{ stars}$

Vedení oblasti bezpečnosti dětí Child safety leadership

V zemi působí řídicí vládní odbor/ministerstvo, odpovědné za národní koordinaci aktivit spojených s bezpečností dětí a adolescentů	
V každém z odborů/ministerstev podílejících se na bezpečnosti dětí a adolescentů byl zjištěn specifický kontakt nebo koordinační orgán pro bezpečnost dětí a adolescentů (například osoba identifikovaná jako kontaktní místo pro bezpečnost dětí a adolescentů v každém z ministerstev – v ministerstvu zdravotnictví, dopravy, školství atd.)	
Prevence úrazů byla identifikována jako národní priorita vlády (například je uvedena jako prioritní položka v rámci vládního dokumentu nebo zdravotního plánu).	
Země disponuje národní strategií prevence úrazů, vedenou vládou, se specifickými záměry týkajícími se bezpečnosti dětí a adolescentů	
Země má národní protialkoholní politiku	
Vládní odbory vyčlenily rozpočet pro rozvoj a podporu národních preventivních programů bezpečí dětí a adolescentů	
Vládní odbor/y vyčlenil/y rozpočet na rozvoj/podporu výzkumu bezpečnosti dětí a adolescentů	
Vládní odbor/y vyčlenil/y rozpočet na rozvoj/podporu vytváření kapacit ve vztahu k bezpečnosti dětí a adolescentů	
Vládní odbor/y vyčlenil/y rozpočet na rozvoj/podporu národní řídicí skupiny/pracovní komise zaměřené na národní bezpečnost dětí a adolescentů	
Vládní odbor/y vyčlenil/y rozpočet na rozvoj/podporu sítě/organizace pro koordinaci národních aktivit v oblasti bezpečnosti dětí a adolescentů	

Země disponuje organizací, která nese odpovědnost za národní koordinaci aktivit v oblasti bezpečnosti dětí a adolescentů	
Skóre (z možných pěti hvězdiček)	$[(\text{😊} \times 10) + (\text{😞} \times 1)]/22 \times 5 = 4.5 \text{ stars}$

Infrastruktura bezpečnosti dětí

Země disponuje organizací (například vládním odborem, nevládní organizací nebo jinou agenturou), jejíž mandát specificky zahrnuje koordinaci údajů o úrazech a vyhotovování zpráv na podporu opatření	
Pravidelné předkládání roční nebo pololetní zprávy obsahující minimálně informace o všech úmrtích dětí a adolescentů v souvislosti s úrazy	
Byly provedeny studie zkoumající vazby mezi rizikem úrazové úmrtnosti dětí a adolescentů a sociálními a ekonomickými podmínkami rodiny, bydlením na venkově/ve městě nebo jakýmkoli dalšími faktory (například rodičovství teenagerů nebo konzumace drog a alkoholu)	
V zemi byla zveřejněna zpráva o zátěži úrazu, zahrnující údaje o dětech a adolescentech	
V zemi jsou k dispozici údaje nezbytné k provedení analýzy zátěže úrazů dětí a adolescentů (například údaje o mortalitě, odhad trvání zdravotního postižení atd.)	
<u>Na národní úrovni</u> jsou přiměřeně dostupné údaje o nehodách a úrazech adolescentů (0-17 let) (např. údaje o úmrtnosti a nemocnosti)	
Na národní úrovni je vybudován mechanismus rychlé identifikace a odpovědi na nově se objevující rizika	
Score (out of possible five stars)	$[(\text{😊} \times 5) + (\text{😞} \times 2)]/14 \times 5 = 3.5 \text{ stars}$

Vytváření kapacit v oblasti bezpečnosti dětí

V zemi působí jedna nebo více organizací (například vládní odbor, nevládní organizace nebo jiná agentura), jejichž mandát zahrnuje šíření informací o nejlepší praxi, a/nebo usnadnění anebo podporu přijímání správné praxe v oblasti prevence úrazů nebo prosazování bezpečnosti	
Země disponuje sítí/strukturou nebo systémem zdravotní péče, které mohou usnadnit výchovu k prevenci nehod u nastávajících rodičů a/nebo rodičů dětí ve věku 0-4 let, a využívá je k tomuto účelu	
V zemi působí iniciativy k vytváření národních kapacit pro ty, kteří působí v oblasti prevence úrazů, jež jsou specificky zaměřeny buď na prevenci úrazů nebo obsahově prevenci úrazů zahrnují	
V zemi působí síť praktiků a badatelů zaměřených na prevenci úrazů u dětí a adolescentů	
Země pořádá (nebo v minulosti pořádala) národní konferenci nebo regionální zasedání věnované prevenci úrazů u dětí a adolescentů <u>nebo</u> národní konferenci, kde součástí širšího programu byly úrazy dětí a adolescentů	
Skóre (z možných pěti hvězdiček)	$[(\text{😊} \times 4) + (\text{😞} \times 1)]/10 \times 5 = 4 \text{ stars}$

Dodatek 1

Metody přípravy výkazů za danou zemi

Údaje pro potřebu výkazů byly vybrány z informací o vedoucích strukturách, infrastruktuře a kapacitách v oblasti prevence úrazů a bezpečnosti dětí. Tato opatření byla definována předchozími ukazatelovými iniciativami, nebo vznikla ze současných důkazů efektivní politiky s těžištěm na národní úrovni.^{*} Nebyly zahrnuty politické strategie známé jako efektivní, avšak takové, jež se spíše uplatní na regionální nebo místní úrovni, například opatření ke zklidnění dopravy sledující omezení rizika úrazu chodců nebo cyklistů.

Údaje pro indikátory získali v letech 2008-2009 partneři projektu CSAP, kteří vyplnili elektronický dotazník v angličtině, vyvinutý ve spolupráci s expertní poradenskou skupinou složenou z členů Evropské kanceláře WHO, UNICEF, Aliance pro zdraví a životní prostředí (HEAL), experta v oblasti ukazatelů o dětech a adolescentech a experta v oblasti současných nejlepších důkazů, týkajících se prevence úrazů v dětství. Primární sběr dat pro české partnery projektu (Centrum úrazové prevence, Univerzita Karlova v Praze) znamenal, že museli kontaktovat odpovídající příslušný vládní odbory, aby se ujistili o správných informacích o současných politikách; informace o politice je přesná k červencovému datu roku 2008.

Klasifikace do pěti hvězdiček pro každou z podoblastí se vypočítávala tak, že se složené skóre pro každou oblast (suma přidělených bodů (☺ = 2, ☹ = 1, ⊖ = 0) za všechny otázky v podoblasti bez vážení položek, vydělená celkovým možným počtem bodů) vynásobilo pěti a výsledek se zaokrouhlil na nejbližší polovinu hvězdičky. Celková známka bezpečnosti se zakládala na součtu skóre podoblastí (☼ = 49-60 hvězdiček, ☺ = 37-48 hvězdiček, ☹ = 25-36 hvězdiček, ⊖ = 13-24 hvězdiček, ⊗ = 0-12 hvězdiček). Vážení jednotlivých položek a skóre podoblastí se neprovádělo, protože takový postup by si vyžádal údaje o expozici specifickým rizikům úrazu a/nebo studie porovnávající účinnost různých politik v dané oblasti, z nichž žádná nebyla konzistentně dostupná napříč oblastmi úrazu nebo zeměmi zahrnutými do projektu CSAP.

---

^{*} MacKay M, Vincenten J, Brussoni M, Towner L. Směrnice správné praxe v oblasti bezpečnosti dítěte: Správné investice do prevence neúmyslných dětských úrazů a do podpory bezpečnosti. Amsterdam: European Child Safety Alliance, Eurosafe; 2006.

Definice vybraných položek zahrnutých do výkazů bezpečnosti dítěte.

Odvratitelné úmrtí – údaj je vypočítán použitím čísla 6,67, což je úmrtnost dětí a adolescentů 0-19 let na 100 000 osob této věkové skupiny v Nizozemí a úmrtnosti v jednotlivých zemích. Použit byl poslední dostupný údaj, proto výsledek může být mírně nadhodnocený u zemí kde byla k dispozici data z roku 2005 a mírně podhodnocený u zemí s daty staršími.

Vytváření kapacit – rozvoj, prosazování a podpora zdrojů a vztahů na individuální, organizační, meziorganizační a systémové úrovni, včetně aktivit určených ke zvýšení způsobilosti a dovednosti jedinců, skupin a organizací plánovat, realizovat a řídit iniciativy.

Vládou schválená strategie se specifickými cíli a časovým rozvrhem – oficiální písemný dokument podporovaný vládou a/nebo parlamentem, který zahrnuje soubor prohlášení a rozhodnutí definujících povinnosti, principy, cíle, priority a hlavní směry k dosažení cílů. Může se jednat buď o samostatný dokument věnovaný úrazům nebo o širší dokument, kde úrazy nebo specifická oblast úrazů jsou zohledněny jako jedna z několika prioritních oblastí.

Vládní politika – celkový plán vysoké úrovně odkazující na přístup nebo strategii vlády ve vztahu k určité oblasti aktivity.

Zavedený/á a vymáhaný/á – zákon, politika nebo standard v praxi, naplněné aktuálními opatřeními a podle vhodnosti účinně prováděné včetně ukládání pokut a penalizace.

Zákon – pravidlo chování nebo konání předepsané jako ze zákona závazné a vymáhané výkonným orgánem nebo regulační agenturou vlády.

Národní mediální kampaň nejméně jednou za posledních pět let – kampaň národního rozsahu zahrnující televizi, rozhlas a/nebo širokou distribuci tištěných médií (postery, brožury atd.).

Národní ministerstvo/vládní odbor s uloženou odpovědností – přinejmenším jedno ministerstvo/vládní odbor s doloženou odpovědností za akci v oblasti bezpečnosti dětí a adolescentů (například doloženou výročním projevem krále/královny v parlamentu, plánem ministerstva, cíli ve zdravotnictví, umístěním webové stránky, ústavou, meziministerskou dohodou).

Národní program návštěv dítěte doma, zahrnující výchovu - síť/struktura nebo systém zdravotní péče, které mohou zajistit výchovu k prevenci nehod, určenou nastávajícím rodičům a/nebo rodičům dětí ve věku 0-4 let. Například zdravotníci ve Spojeném království navštěvují rodiče a mohou poskytnout informace o prevenci úrazů (kromě jiných otázek zdraví), a v Rakousku se zase porodní asistentky školí v prevenci úrazů u novorozenců, aby pak své poznatky předaly nastávajícím rodičům.

Organizace, která nese odpovědnost za národní koordinaci aktivit v oblasti bezpečnosti dětí a adolescentů – organizace/instituce/centrum/agentura včetně nevládní agentury, které mají specifický mandát pro oblast bezpečnosti nebo širší mandát zahrnující bezpečnost dětí a adolescentů.

Částečně zavedený/á nebo vymáhaný/á - zákon, politika nebo standard v procesu zavádění, nebo zavedené avšak nevymáhané, nebo zavedené a nepravidelně vymáhané.

Standard – dobrovolná technická dohoda vypracovaná na bázi konsensu orgánem pro standardy a zainteresovanými subjekty, jako je průmysl a spotřebitelé, která stanoví technická pravidla a směrnice pro výrobce a definuje, jak bude výrobek nebo služba fungovat.

Text nebo jeho části lze kopírovat, za předpokladu, že se uvede odkaz na autory, název publikace a vydavatele. Doporučovaná citace: MacKay M a Vincenten J. Výkaz bezpečnosti dítěte 2009 – Česká republika. Amsterdam: Evropská aliance pro bezpečnost dětí, Eurosafe; 2009.

Spolupracovník za Českou republiku: Doc.MUDr.Veronika Benešová,CSc.Centrum úrazové prevence UK
v Praze, 2.lékařská fakulta a Fakultní nemocnice v Motole

Zjištění a stanoviska zde vyjádřené jsou zjištěními a stanovisky autorů a nemusí proto nutně odrážet názory partnerských organizací.

ISBN: 00000000 © Duben 2009

Evropská aliance pro bezpečnost dětí

P.O. Box 75169

1070 AD Amsterdam

Netherlands

Tel: +31 20 511 4513

Fax: +31 20 511 4510

Email: secretariat@childsafetysafetyeurope.org

www.childsafetyeurope.org

Tento Výkaz bezpečnosti dítěte byl vyvinut jako součást projektu Akčního plánu bezpečnosti dítěte [Child Safety Action Plan (CSAP)], což je široká iniciativa, jejímž účelem je použít standardizovaných nástrojů a procesů k usnadnění přípravy národních akčních plánů ke zvýšení bezpečnosti dětí a adolescentů v Evropě. Iniciativa je vedena Evropskou aliancí pro bezpečnost dětí, součástí EuroSafe, se spolufinancováním a partnerstvím Evropské komise, Aliance pro zdraví a životní prostředí (HEAL), UNICEF Innocentioho výzkumného centra, univerzity v Keele a univerzity v západní Anglii, Regionální úřadovny SZO pro Evropu a partnerů v 18 zemích včetně Karlovy univerzity v České republice.

Jedním z cílů projektu CSAP bylo zavést sadu ukazatelů a nástrojů pro standardizovaný sběr dat se zaměřením na úrazy dětí a adolescentů, aby se mohl určit výchozí stav zátěže úrazy a postup v participujících zemích při získávání prostředků, k porovnání a vyhodnocování pokroků v omezování úrazů dětí a adolescentů při přechodu jednotlivých zemí z fáze plánování do fáze realizace. Výsledkem této aktivity jsou Výkazy bezpečnosti dítěte 2009 a Profily bezpečnosti dítěte 2009 ve 27 zemích s celkovým shrnutím dosažených výsledků.

Další informace o projektu CSAP , výkazech bezpečnosti dítěte ve 27 zemích a o souhrnném výkazu jsou uvedeny na webové stránce Evropské aliance pro bezpečnost dětí:

www.childsafetyeurope.org